

Morten Rønning Bjørnbakk

Hvordan kan vernepleierfaglig kompetanse bidra i en tverrfaglig skole

Bacheloroppgave i Vernepleie

Veileder: Lise Tevik Løvseth

Mai 2022

Morten Rønning Bjørnbakk

Hvordan kan vernepleierfaglig kompetanse bidra i en tverrfaglig skole

Bacheloroppgave i Vernepleie
Veileder: Lise Tevik Løvseth
Mai 2022

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for medisin og helsevitenskap
Institutt for psykisk helse

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Tittel: Hvordan kan vernepleierfaglig kompetanse bidra i en tverrfaglig skole

Elever i dagens skole er ofte en sammensatt gruppe med flere forskjellige utfordringer og støttebehov. For å gi et godt elevtilbud til alle forskjellige elevgrupper så vil det være nødvendig med tverrfaglige elevtjenester i skolen. Vernepleiere vil være miljøarbeidere med utdanning innen helsefaglige, samfunnsfaglige, juridiske, pedagogiske og psykologiske emner.

Dette studiet har som hensikt å se hvordan en slik vernepleierfaglig kompetanse kan passe inn i den tverrfaglige skolen, og hvilket bidrag vernepleiere kan levere i skolen. Metoden som anvendes er en litteraturstudie som presenterer fem utvalgte forskningsartikler sammen med annen relevant teori og litteratur som skal besvare problemstillingen. Alle forskningsartikler benyttet er fra utenlandske studier. Resultatene fra forskningsartiklene omhandler tema som atferd, støttebehov, kompetanse og tverrfaglig samarbeid. I diskusjonen blir elevenes utfordringer og støttebehov diskutert sammen med vernepleierens kompetanse i det tverrfaglige samarbeidet. Her vil litteraturstudiet belyse hvordan det er et behov for den vernepleierfaglige kompetansen i skolens kartleggingsarbeid for å identifisere behov hos elevene. Det vil også komme inn på behovet for målrettet tiltaksarbeid og atferdsanalytisk miljøarbeid. Vernepleiere vil være en ressurs i tverrfaglige team der skolen er villig til å inkludere den vernepleierfaglige kompetansen i elevtjenestene. Resultatene i studiet kommer med informasjon som kan være nyttig for videre forskning på bidraget av vernepleierfaglig kompetanse i skolen.

Nøkkelord: Vernepleie, miljøarbeid, tverrfaglighet, elevtilbud og støttebehov

Summary

Title: How could social educators expertise contribute in a interdisciplinary school

Students in today's school are often a complex group with several different challenges and support needs. In order to provide good student services to all different student groups, it will be necessary to have interdisciplinary student services in the school. Social educators will be social workers with education in health sciences, social sciences, legal, pedagogical and psychological subjects.

The purpose of this study is to see how such social educators professional competence can fit into the interdisciplinary school, and what contribution social educators can make in the schools.

The method used is a literature study that presents five selected research articles together with other theory and literature of relevance to answer the issue. All research articles used are from foreign studies.

The results from the research articles deal with topics such as behavior, support needs, competence and interdisciplinary collaboration. In the discussion, the students' challenges and need for support are discussed together with the social educators competence in the interdisciplinary collaboration. Here, the literature study will shed light on how there is a need for the social educators professional competence in the school's work to identify the needs of the students. It will also address the need for targeted individual measures and behavioral analysis work. Social educators would be a resource in interdisciplinary teams where the school is willing to include the social educators professional competence in the student services.

The results of the study provide information that can be useful for further research on the contribution of social educators professional competence in schools.

Keywords: Social educator, social work, interdisciplinarity, student services and support needs

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	1
1.1 Begrunnelse for valg av tema	1
1.2 Avgrensning.....	1
1.3 Hensikt.....	2
1.4 Begrepsavklaring	2
1.5 Oppgavens disposisjon.....	2
2.0 Teori	3
2.1 Vernepleierfaglig kompetanse.....	3
2.1.1 De fire kjernerollene	3
2.1.2 Vernepleierfaglig arbeidsmetode.....	5
2.2 Atferdsanalytisk miljøarbeid.....	6
2.3 Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell.....	6
2.4 Mental helse	7
2.4.1 Diagnostisk overskygging	8
2.5 Tilpasset opplæring	8
2.6 Teorioppsummering.....	9
3.0 Metode	9
3.1 Fremgangsmåte	10
3.2 Litteraturmatrise.....	12
3.3 Analyse.....	18
4.0 Resultater	19
4.1 Atferd	20
4.2 Støttebehov	21
4.3 Kompetanse.....	22
4.4 Tverrfaglig samarbeid.....	23
5.0 Diskusjon	23
5.1 Elevenes utfordringer og støttebehov	24
5.2 Vernepleierens kompetanse og tverrfaglig samarbeid	27
5.3 Metodediskusjon	29
6.0 Konklusjon	30
7.0 Litteraturliste	31

1.0 Innledning

1.1 Begrunnelse for valg av tema

Temaet i denne oppgaven er vernepleierens rolle i skolen. Elever i skolen kan være en sammensatt gruppe med mange forskjellige utfordringer og behov, og denne oppgaven ønsker å undersøke hvordan vernepleierfaglig kompetanse kan bidra i tverrfaglig samarbeid med andre i skolen for å gi et godt elevtilbud.

Vernepleiere skal blant annet ha nødvendig kompetanse for å jobbe miljøterapeutisk med inkludering, deltakelse, rettighetsoppnåelse og helsefremmende arbeid basert på kunnskapsbasert praksis (Forskrift om nasjonal retningslinje for vernepleierutdanning, 2019, § 3). Litteraturstudiet vil søke svar på hvordan en slik kompetanse passer inn i skolen, og hvilket bidrag en vernepleier kan tilby.

Vernepleiere har tradisjonelt sett ofte blitt relatert til mennesker med funksjonshemminger, og elever med funksjonshemminger har ofte behov for ekstra tilrettelegging. Dersom det mangler slik rimelig tilrettelegging vil det bryte med krav om lik rettighetsoppnåelse (Skarstad, 2019, s. 40).

Miljøveiledning for elever med slike behov kan falle naturlig inn under vernepleieres arbeidsområde. Men tema i denne oppgaven ønsker likevel å inkludere flere elevgrupper. På bakgrunn av dette vil oppgaven forsøke å besvare problemstillingen:

«Hvordan kan vernepleierfaglig kompetanse bidra i en tverrfaglig skole».

1.2 Avgrensning

Vernepleie er en særnorsk utdanning, og denne oppgaven ønsker å undersøke studier som er gjennomført utenfor Norge. Dette for å trekke kunnskapsbaserte erfaringer som kan bidra inn i den norske modellen, og for å undersøke hvilke behov som eksisterer i skoler som ikke har vernepleiere. Det er derfor ikke benyttet norske studier som omhandler vernepleiere i dagens skole.

Teoridelen vil ta for seg teori som er relevant for tema, problemstillingen og drøfting av resultatene fra litteraturanalsen. Teoridelen tar hensyn til oppgavens omfang, og presentasjon av teori vil derfor kunne være oppsummerende og noe begrenset av hensyn til oppgavens omfang.

1.3 Hensikt

Oppgaven har som hensikt å undersøke hvordan en vernepleierfaglig kompetanse kan utfylle tverrfaglige behov i skoler som ikke har vernepleierkompetanse fra før. Resultatene er basert på fem internasjonale forskningsartikler om miljøarbeid i skolen for å belyse temaet og besvare problemstillingen.

1.4 Begrepsavklaring

Denne oppgaven fokuserer på vernepleierens rolle i skolen, og vil da komme inn på miljøarbeid. «Miljøbehandling dreier seg om måten man strukturerer arbeidet med å legge til rette for atferdsendringer med vekt på deltakelse, mestring og helse» (Viken, 2018, s. 15). Miljøarbeid, miljøterapi, miljøbehandling og miljøveiledning har gjerne forskjellige definisjoner, men brukes ofte om hverandre i litteraturen. I denne oppgaven vil disse begrepene ikke være atskilt fra hverandre, og begrepet «miljøarbeid» vil være foretrukket som en samlebetegnelse i oppgaveteksten. Oversettelse fra engelske artikler til norsk vil også føre til at begreper som paraprofessionals og lignende vil oversettes til miljøarbeidere der det er relevant.

1.5 Oppgavens disposisjon

I første del av oppgaven presenteres teori som er relevant for problemstillingen om vernepleierens kompetanse og elevenes behov.

I metoddelen presenteres fremgangsmåten for litteraturstudiet med en oppsummering av forskningsartiklene. Disse vil videre bli analysert for å avdekke overordnede tema fra delarbeidene som sammenfattes og presenteres i resultatdelen.

I diskusjonsdelen vil teoridelen drøftes i sammenheng med resultatdelen for å besvare problemstillingen. Konklusjonsdelen vil oppsummere funn og implikasjoner av resultatene. Til slutt vil det være en oversikt over anvendt litteratur i litteraturlisten.

2.0 Teori

2.1 Vernepleierfaglig kompetanse

Vernepleiere har en tverrfaglig kompetanse som inneholder et kunnskapsgrunnlag basert på helsefaglige, samfunnsfaglige, juridiske, pedagogiske og psykologiske emner. Utdanningsinnholdet har prosentvis størst andel av miljøarbeid, habilitering og rehabiliteringsarbeid (Nordlund et al., 2015, s. 18).

Definisjonen av miljøarbeid varierer, og Nordlund et al. (2015) beskriver at begrepene *miljøarbeid* og *miljøterapi* har nærmet seg hverandre og ofte brukes om hverandre. Miljøarbeid dreier seg om en faglig tilnærming som «påvirker både rammefaktorer og individuelle forutsetninger i retning av økt livskvalitet og mestringsevne hos brukeren» (Brask et al., 2016, s. 23-24).

Vernepleiere skal ha kompetanse eller ferdigheter i å anvende faglig kunnskap for å analysere og vurdere oppgaver og problemstillinger som aktualiserer miljøterapeutisk arbeid (Forskrift om nasjonal retningslinje for vernepleierutdanning, 2019, § 8, a)

Vernepleiere skal ha kompetanse til kritisk tenkning, kunnskapsbasert praksis (KBP) og innovasjon (Forskrift om nasjonal retningslinje for vernepleierutdanning, 2019, § 3). Nordlund et al. (2015) beskriver at KBP innebærer å ta faglige avgjørelser som baserer seg på forskningsbasert og erfaringsbasert kunnskap som tar hensyn til elevens ønsker og behov.

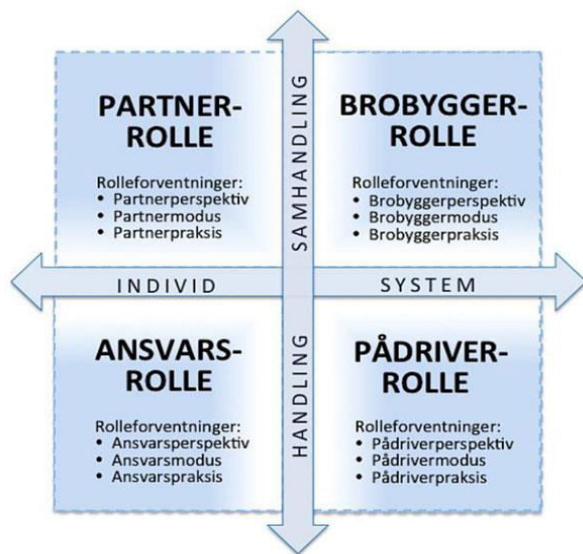
2.1.1 De fire kjerne rollene

Brask et al. (2016) beskriver fire kjerne roller som vernepleiere har som hovedtrekk i sin yrkesrolle:

- *Partnerrollen, Brobyggerrollen, Ansvarsrollen og Pådriverrollen*

Brask et al. (2016) beskriver videre at de fire kjerne rollene, som illustrert under i Figur 1, vil være fordelt mellom individ og systemnivå i den ene dimensjonen, handling og samhandling i den andre dimensjonen.

Figur 1 -Kjerneroller (Østby, 2016)

Retningsdimensjonen «Individ – System»: Vernepleieren er kjent for sitt systemfokus og vektlegger da rammebetingelsene og nedbygging av samfunnsbarrierer som kan virke funksjonshemmende. Vernepleiere skal også ha et individfokus som er sentralt i arbeidet ved at vernepleieren i direkte kontakt med brukeren selv samarbeider tett med eksempelvis tiltak og måloppnåelse (Brask et al., 2016, s. 34-35).

Kraftdimensjonen «Handling – Samhandling»: Vernepleierens bidrag kan bestå av samhandling hvor medvirkning og dialog vil være viktige kilder til kraft, i form av påvirkningsevne og kreativitet.

I den andre retningen vil bidraget kunne komme fra vernepleierens evne til selvstendig handling eksempelvis i situasjoner hvor vernepleieren må ta ansvar på vegne av andre (Brask et al., 2016, s. 35-36).

Vernepleierens fire kjerneroller defineres kort her:

Partnerrollen er en samhandlende vernepleier som justerer og tilpasser sine tilnærmeringer i nært samarbeid og dialog med brukerne, her eleven og eventuelt foreldre. Partnerrollen vil være med å sikre at selvbestemmelsen blir ivaretatt (Brask et al., 2016, s. 41).

Ansvarsrollen er en selvstendig vernepleier som tar ansvar på vegne av brukeren for å sikre at det pålagte ansvaret for helse og sikkerhet blir ivaretatt. Det kan være konflikter og dilemmaer opp mot brukerens egne ønsker og interesser (Brask et al., 2016, s.42).

Brobyggerrollen er rollen hvor vernepleieren samhandler og kommuniserer med nettverk og systemer som omfatter brukeren. Tverrfaglig samarbeid er en del av brobyggerrollen hvor dialogen ofte er med andre fag og profesjoner (Brask et al., 2016, s. 42).

Brobyggerrollen vektlegger det tverrprofesjonelle som en viktig forutsetning for å levere god kvalitet i tjenestetilbudet.

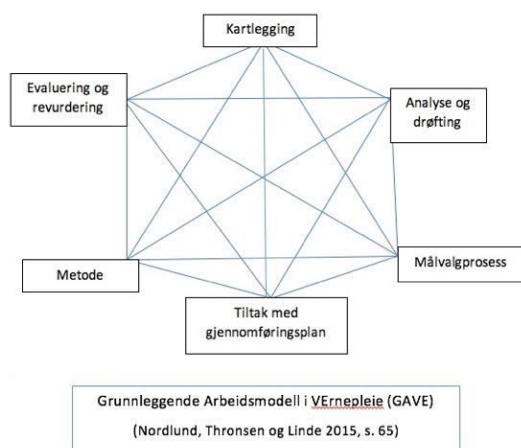
Pådriverrollen er en selvstendig handlende vernepleier som søker å tilrettelegge for nedbryting av funksjonshemmende barrierer. Pådriverrollen er ansvaret vernepleieren har for å kjempe for brukernes rettigheter og for å varsle om brudd og svikt i tjenestene på vegne av brukerne (Brask et al., 2016, s. 42).

2.1.2 Vernepleierfaglig arbeidsmetode

Vernepleiere i skolen skal kunne arbeide systematisk, og i «vernepleierfaglig arbeid» vil dette handle om «hvordan man innhenter informasjon, planlegger og organiserer arbeidsprosesser med utgangspunkt i brukerens ønsker» eksempelvis for å gjennomføre tiltak (Nordlund et al., 2015, s. 55 - 60).

Grunnleggende arbeidsmodell i vernepleierfaglig arbeid (GAVE) tydeliggjør «hvordan de forskjellige oppgaveområdene i en vernepleierfaglig arbeidsprosess er gjensidig avhengig av hverandre» (Nordlund et al., 2015, s. 63). GAVE-modellen omfatter arbeidsoppgaver som kartlegging, målvalg, tiltaksarbeid og evaluering som vil gjennomgå i en kontinuerlig prosess (Nordlund et al., 2015, s. 63). Figur 2 -GAVE modellen viser at modellen er delt inn i 6 kategorier:

Figur 2 -GAVE modellen (Owren, 2015)

Nordlund et al. (2015) beskriver at ved bruk av GAVE-modellen skal den vernepleierfaglige arbeidsmodellen kunne sørge for en systematisert og kvalitetssikret prosess. De 6 kategoriene skal kunne føre til en tiltaksplan som har som hensikt å bidra til å oppnå fastsatte mål for elevene. Kategoriene kartlegging, analyse og drøfting, målvalsprosess, tiltak med gjennomføringsplan, metode og evaluering og revurdering skal være med å kvalitetssikre at tjenesteytelsen for brukerne blir best mulig.

2.2 Atferdsanalytisk miljøarbeid

Isaksen & Karlsen (2013) beskriver analyse av atferd som noe som er vesentlig før man kan iverksette tiltak. En funksjonell analyse vil søke å kartlegge atferdens sammenheng med omgivelsene før man iverksetter tiltak basert på analysene.

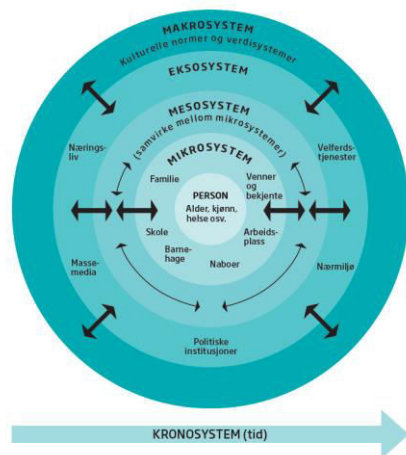
Metodisk miljøbehandling kan beskrives som «Arbeid rettet inn mot avgrensede og spesifikke målsettinger. Gjennomføres med skriftlige prosedyrer, målinger av effekt og med stor grad av struktur» (Viken, 2018, s. 22).

Atferdsanalytisk miljøarbeid basert på funksjonelle analyser kan være en metode for å sette inn tiltak innrettet mot å endre miljøvariabler for å fremme atferdsendring (Viken, 2018, s. 22). Vernepleiere skal inneha bred kunnskap om miljøarbeid og miljøterapi for å kunne utøve sitt miljøterapeutiske arbeid i skolen (Forskrift om nasjonal retningslinje for vernepleierutdanning, 2019, § 7, b), og atferdsanalytisk miljøarbeid vil være en del av verktøykassen til vernepleieren. Observasjon og kartlegging er en viktig del av atferdsanalytisk miljøarbeid (Viken, 2018, s. 166) og er samtidig en avgjørende del av vernepleierfaglige arbeidsmodeller (Nordlund et al., 2019, s. 68).

2.3 Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell

Urie Bronfenbrenners bioøkologiske teori omhandler at barn inngår i sosiale og kulturelle sammenhenger som de påvirker, og selv blir påvirket av. I følge Bronfenbrenners teori utgjør de fire delene *prosess, person, kontekst og tid* integrerte elementer i en utviklingsmodell (Tetzchner, 2019, s. 25). Tetzchner (2019) beskriver videre disse fire delene bestående av: *Proksimale prosesser* som omfatter samvirket mellom individ og omgivelser, og utvikling vil være et resultat av barnets samspill med andre mennesker. *Personen* omfatter individuelle biologiske, kognitive, emosjonelle og handlingsmessige egenskaper. *Konteksten* består av de fire økologiske hierarkiske nivåene, som vist i figur 3 -Bronfenbrenners modell, mikrosystemet, mesosystemet, eksosystemet og makrosystemet som til sammen utgjør barnets oppvekstmiljø.

Figur 3 -Bronfenbrenners modell (Bronfenbrenner, 2005)

Barnets hverdag i skolen er en del av barnets mikrosystem (Bronfenbrenner, 2005) som vil ha en gjensidig påvirkning på og fra barnet. Her er også barnets familie, naboer, venner og andre i oppvekstmiljøet mikrosystemer som sammen påvirker hverandre i et mesosystem.

Hvordan barn fungerer hjemme med familien og andre nærmiljøer vil påvirke hvordan barnet fungerer på skolen og omvendt (Tetzchner, 2019, s. 26). Tetzchner beskriver videre at *tid* er en viktig del av modellen fordi samvirkene må forekomme jevnlig over en tidsperiode.

Den utviklingsøkologiske modellen har «bidratt til at man i større grad har studert barns utvikling innenfor en bredere sosial og samfunnsmessig ramme» og har hatt stor betydning for sosialt arbeid og helsetjenester (Tetzchner, 2019, s. 26). Skolen er et viktig mikrosystem i barnets økologiske system, og vernepleiere skal ha «bred kunnskap om psykologisk og biologisk utvikling og læring i et livsløpsperspektiv» (Forskrift om nasjonal retningslinje for vernepleierutdanning, 2019, § 7, d).

2.4 Mental helse

Tall viser at mellom 15-20% av barn og ungdom har følelsesmessige eller atferdsmessige problemer med behov for rådgivning eller tiltak, eller psykiske plager i løpet av skolegangen (Snoek & Engedal, 2019, s. 191; Verhulst & Koot, 1995; Rutter et al; 1995; Berg, 2005). Snoek & Engedal (2019) understreker at dersom man skal ha mulighet til å identifisere følelsesmessige problemer tidlig så er det nødvendig at man har utviklingspsykologisk kunnskap, og at det er en viktig kunnskap for å vurdere psykisk lidelse hos barn og ungdom.

Barr & Gates (2019) trekker frem at spesielt personer med utviklingshemming ofte har dårligere tilgang på tjenester innen mental helse. De beskriver at ansatte ofte føler at de

mangler riktig kompetanse for å håndtere psykisk helse hos disse personene, og anbefaler kompetanseutveksling på området (Barr & Gates, 2019, s. 232-233). En slik elevgruppe vil kunne være spesielt utsatt der det ikke foreligger riktig kompetanse i skolen for elevtilbudet uansett funksjonsnivå.

2.4.1 Diagnostisk overskygging

Diagnostisk overskygging er et begrep som brukes der nye tegn på sykdom, psykisk eller fysisk, bortforklares med en allerede fastsatt diagnose (Barr & Gates, 2019, s. 110). Eksempelvis kan utagering hos en elev med utviklingshemming bli forklart som dårlig emosjonsregulering grunnet utviklingshemmingen, selv om grunnen til utageringen kan skyldes ubehag som følge av/forårsaket av en annen plage/lidelse.

Barr & Gates (2019) beskriver at personer med utviklingshemming er spesielt utsatt for dette fenomenet, og at risikoen øker der det ikke foreligger god nok kompetanse. Personer med utviklingshemming er spesielt utsatt for å utvikle psykiske plager og lidelser, og det er viktig at ansatte som jobber med denne gruppen har en god forståelse av mental helse og identifisering av psykiske plager for å kunne iverksette tidlige og proaktive tiltak (Barr & Gates, 2019, s. 227).

2.5 Tilpasset opplæring

Salamanca-erklæringen av Unesco i 1994 fremmet inkludering som pedagogisk prinsipp for elever med særskilte behov. Prinsippet gjelder alle elever, også de som i utgangspunktet ikke regnes som sårbare kan ha behov for særskilt oppmerksomhet for å føle seg inkludert i skolen (Olsen, 2016, s. 7).

Smith (2018) skriver om utviklingspsykologien at skolealderen er tid for barn å vise kvalifikasjoner og mestring. I dette er gruppetilhørighet viktig og vennsapsrelasjoner har stor betydning for aksept og deltakelse. «Skolen har plikt til å tilrettelegge for et læringsmiljø som fremmer trygghet og sosial tilhørighet» (Olsen, 2016, s. 10), dette er også nedfelt i opplæringsloven § 9 A-2 om retten til et trygt og godt skolemiljø. For elever med funksjonshemminger er det videre nedfelt i *The UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities* (CRPD) at «staten sørger for et inkluderende utdanningssystem på alle nivåer» (Skarstad, 2019, s. 30; Forente nasjoner, 2008, artikkel 24).

Videre er det nedfelt i lovverket at opplæringen skal være tilpasset elevens evner og forutsetninger (Opplæringsloven, 1998, § 1-3). Olsen (2016) beskriver at lærerne må vite hvilket kunnskapsnivå og hvilke forutsetninger elevene har.

I noen tilfeller kan det være vanskelig for en lærer å avklare elevens forutsetninger eksempelvis ved bivirkninger av medisiner eller ved uhensiktsmessig atferd som kan gi et feil bilde av elevens muligheter (Olsen, 2016, s. 12).

Dette kan i noen tilfeller kreve ekstra kompetanse, og «skoleeier har ansvar for å ha riktig og nødvendig kompetanse i virksomheten» (Opplæringsloven, 1998, § 10-8).

Noen elever vil også ha rett til spesialundervisning dersom de ikke kan få tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen (Olsen, 2016, s. 27). Før det tas stilling til om det er behov for spesialundervisning så har også skolen en plikt til å innhente sakkyndigvurdering i henhold til opplæringsloven § 5-1 jf § 5-3. Olsen (2016) beskriver videre at kommunikasjon mellom skole, foresatte og PP-tjenesten er viktig i en slik situasjon, og at det blant annet kan være nyttig med utdypende opplysninger og vurderinger fra skolen. Elever som har spesialundervisning, har også krav på en individuell opplæringsplan (IOP) i henhold til opplæringsloven § 5-5.

2.6 Teorioppsummering

Teorien på tema for dette litteraturstudiet er omfattende og inneholder flere områder av betydning. For å besvare problemstillingen «hvordan kan vernepleierfaglig kompetanse bidra i en tverrfaglig skole» er det viktig å få systematisk kunnskap om vernepleierfaglig kompetanse og de fire kjernerollene, vernepleierfaglig arbeidsmetode og atferdsanalytisk miljøarbeid. For arbeid i skolen med elever i barne og ungdomsalder vil det også være nødvendig med kunnskap om utviklingspsykologi, mental helse og tilpasset opplæring.

3.0 Metode

Metoden som er brukt i denne oppgaven er en systematisk litteraturstudie. Denne oppgaven har systematisert kunnskap som er relevant for å besvare problemstillingen ved å benytte seg av rammeverket av Thidemann (Thidemann, 2019, s. 77-79).

3.1 Fremgangsmåte

Etter at tema og problemstilling var bestemt så ble neste steg etter rammeverket å starte søkeprosessen med et innledende litteratursøk (Thidemann, 2019, s. 81).

Det første steget i det innledende litteratursøket var å bli kjent med hvilke fagdatabaser som eksisterte, og hvilke som virket mest hensiktsmessig å bruke.

De innledende søkene ble gjennomført ved å bruke Oria med forskjellige søkeord som «social worker», «social educator» og «disability nurse» sammen med «school», «special education» og «education». Disse tekstordene (Thidemann, 2019, s. 86) førte til svært mange forskjellige treff via Oria, og selv om det ga en viss oversikt var det vanskelig å avgrense søket.

De engelske ordene ble valgt fordi de representerer profesjoner som er relevante for tverrfaglig samarbeid og miljøarbeidet i skolen.

Søk etter norske tekstord som «vernepleie» ble bevisst utelatt fordi dette litteraturstudiet ønsker å hente internasjonale erfaringer som har relevans for problemstillingen.

Det ble utført innledende søk på fagdatabasen Idunn med tekstordene «vernepleie» og «skole» for å få en viss oversikt over forskning på vernepleierens rolle i det norske skolesystemet. Noen av disse artiklene ble lest for å innhente kunnskap til det videre litteratursøket.

Etter disse innledende søkene gikk søkeprosessen videre til å benytte seg av flere fagdatabaser. I det systematiske litteratursøket ble fagdatabasene Proquest, ERIC, Pubmed og Web of science benyttet fordi disse hadde et enkelt brukergrensesnitt og inkluderte tidsskrift innenfor helse og sosialfag. Videre søk var etter engelske artikler som kunne ha vernepleierfaglig relevans for det norske utdanningssystemet.

For å få sammenstilt ord som eksempelvis «social educator» og «social worker» med «school» og «education» ble det i noen søketilfeller benyttet boolske operatører som *AND* og *IN* (Thidemann, 2019, s. 87). Ved å benytte disse operatorene ble treffene mer avgrenset og relevante for problemstillingen.

For å gå videre med utvelgelsen av artikler i litteratursøket ble det definert inklusjonskriterier og eksklusjonskriterier for å avgrense ytterligere mengden med litteratur (Thidemann, 2019, s. 83).

Overskriftene på artikler i treffene ble både benyttet som inklusjonskriterier og eksklusjonskriterier. Ved treff over 120 titler ble de første 120 titlene lest.

De overskriftene som ble lest og kunne være relevante for problemstillingen, gikk videre til å bli lest abstract, mens de overskriftene som ikke virket relevante for

problemstillingen ble ekskludert. Fra abstract til å lese hele artikkelen i fulltekst. Og fra dette til endelig valg av fem arbeider.

Videre ble IMRaD-strukturen (Introduksjon, Metode, Resultat, Diskusjon) sett etter i søketreffene siden det er en anerkjent disponering i vitenskapelige artikler (Thidemann, 2019, s. 30). Selv om det i utgangspunktet var et av inklusjonskriteriene i søket, så var det likevel ikke et fastsatt eksklusjonskriterium dersom artikkelen likevel var god og hadde relevans for problemstillingen.

Videre inklusjonskriterier var at artiklene var fagfellevurderte, tema var relevant for problemstillingen og tidsrom maks 5 år gamle artikler.

For å gi en oversiktlig og ryddig fremstilling av søkeprosessen ble det satt opp en tabell med søkehistorikken inspirert av rammeverket til Thidemann (Thidemann, 2019, s. 89). Denne er vist under som Tabell 1 Søkehistorikk. Her blir det presentert relevant informasjon om søkene som er utført.

Norske artikler ble ikke vurdert da de falt under eksklusjonskriteriene.

Underveis i søkeprosessen dukket ordet «paraprofessionals» opp i noen av artiklene som ble lest. Det ble tydelig fra disse artiklene at paraprofessionals i amerikanske skoler kan sammenlignes med miljøarbeidere i norsk skole. Dette søkeordet ble derfor inkludert i noen av søkene og ga treff på relevante artikler for oppgaven.

Som inklusjonskriterier ble det også benyttet sjekklister tilgjengelige fra helsebiblioteket (Helsebiblioteket, 2016) som passet til hvilken metode artiklene benyttet; en sjekklister for kvalitative studier, og en sjekklister for kvantitative studier. Sjekklister bidro til en bedre kritisk kvalitetsvurdering av artiklene (Thidemann, 2019, s. 91).

Artiklene som møtte kriteriene gikk videre til å bli en del av oppgaven som totalt inkluderer fem fagfellevurderte forskningsartikler.

Studiene som til slutt ble inkludert var 2 kvalitative studier og 1 kvantitativ studie, i tillegg til 2 mixed-method studier som benyttet seg av både kvalitativ og kvantitativ metode.

Tabell 1 Søkehistorikk

Søkedato	Søk nr	Søkeord og ordkombinasjoner	Fagdatabase og avgrensninger	Antall treff	Leste abstract	Leste artikler	Artikler inkludert
14.03.22	1	Social workers in special education	Pubmed, siste 5 år, full tekst, abstract	120	8	2	0
15.03.22	2	Special education disability	Pubmed, siste 5 år, full tekst, abstract	1765	12	3	0
15.03.22	3	«Social educator» in «Special education»	ProQuest, siste 5 år, peer reviewed	13	5	2	0
31.03.22	4	«Social workers» and «special education»	ERIC, siste 5 år, peer reviewed, full text	21	10	3	1
27.04.22	5	«Paraprofessionals» in «school»	ERIC, siste 5 år, peer reviewed, full text	38	11	4	2
27.04.22	6	«Social educators» «Mental health» «school»	Proquest, siste 5 år, peer reviewed, full text	58	9	3	1
28.04.22	7	«social worker» «student» «special education»	Proquest, siste 3 år, peer reviewed, full text, artikler	117	11	4	0
29.04.22	8	«Social worker» «Inclusive education»	Web of science, artikler	4	4	2	1

3.2 Litteraturmatrikse

De fem vitenskapelige artiklene som ble utvalgt til dette litteraturstudiet er inkludert i Tabell 2 til og med Tabell 6, Artikkel 1-5, og gir en oppsummering av relevant informasjon fra de inkluderte artiklene som metode, resultater, styrker og begrensninger.

Tabell 2 Artikkel 1

Full referanse	Whitlow, D., Cooper, R. & Couvillon, M. (2019) Voices from Those Not Heard: A Case Study on the Inclusion Experience of Adolescent Girls with Emotional–Behavioral Disabilities, <i>Children & Schools, Volume 41, Issue 1</i> , January 2019, Pages 45–54, https://doi.org/10.1093/cs/cdy027
Hensikt	Studien undersøker hvordan jenter i skolealder med emosjonelle atferdsforstyrrelser (EAF) blir inkludert i skolen, og hvordan jentene opplever den tilrettelagte opplæringen. Studien gir en god forståelse av hvordan disse jentene opplever styrker og svakheter med det opplæringstilbudet de mottar.
Metode	Kvalitativ kasusstudie med intervju, observasjoner og dokumentanalyse gjennomført i USA i 2018 knyttet til tre tenåringsjenter. Intervjuene varte i 60-90 minutters individuelle intervjuer for hver jente, deres foresatte, lærere og i tillegg til 2 av jentene også miljøarbeidere fra skolen. Studiet har i tillegg til intervjuene innhentet data fra observasjoner i klasserom og analysert relevante dokumenter som IOP`er, skolens journaler og lignende.
Utvalg	Deltakere var 3 jenter i alderen 12, 15 og 16 år med EAF. I tillegg deltok 3 lærere, 3 foresatte og 2 miljøarbeidere som hadde daglig kontakt med deltakerne.
Resultater	Studien hadde flere funn angående følgende: <ul style="list-style-type: none"> • Behov for støtte rundt sosialt samspill • Alle deltakerne var spesielt avhengige av 1 spesiell voksenperson • Deltakerne manglet støtte når de deltok i ordinær undervisning • Alle foresatte var misfornøyd med hvordan lærere i ordinære klasser misforstod jentene • Miljøveiledere kan spille en viktig rolle i å videreutvikle sosiale ferdigheter • Lærerne i ordinær undervisning hadde for lite tid og planlegging til å hjelpe deltakerne tilstrekkelig
Kvalitetsvurdering	Styrker: Kvalitative intervjuer som gir en dypere forståelse av hvordan deltakerne selv opplever sin situasjon. Inkluderer i tillegg til de tre jentene også nærpå personer og ansatte som deltakere for å gi en bredere forståelse. Begrensninger: Deltakerne var relativt få i antall og kom fra 2 skoledistrikt i nærheten av hverandre. Kan derfor være begrenset overføringsverdi. Deltakerne delte bare sine synspunkter, og de kan være begrenset av evnene til å huske og formidle egne opplevelser. Studiet peker på lav etnisk variasjon hos deltakerne. Funn viser ikke hvilke arbeidsmetoder som ville hatt god effekt i miljøveiledningen. Ingen gutter
Relevans	Funnene i studiet viser til manglende oppfølging fra lærere i ordinær undervisning, og behovet for miljøveiledning og støtte som en tilleggskompetanse i skolen.
Etikk	Deltakere ble invitert via e-post med detaljer om studiet. De som var interesserte ble etterpå kontaktet for et telefonintervju med nærmere forklaring om studiet. Etter telefonintervjuene ble det satt opp møter hvor deltakerne under myndig alder underskrev «assent documents» for samtykke. Foresatte, lærere og miljøarbeidere underskrev samtykkeskjema. Deltakerne ble gitt fiktive navn for å bevare anonymitet. Deltakerne fikk mulighet til å gjennomgå egne intervju før inkludering av svarene i studien.

Tabell 3 Artikkel 2

Full referanse	Miriama, L. R., Veselska, Z. D., Husarova, D., Geckova, A. M., Danielle, E. M. C. J., van Dijk, J.,P., & Reijneveld, S. A. (2021). Does Schoolmate and Teacher Support Buffer against the Effect of Adverse Childhood Experiences on Emotional and Behavioural Problems? <i>International Journal of Environmental Research and Public Health</i> , 18(24), 13009. http://dx.doi.org/10.3390/ijerph182413009
Hensikt	Studien undersøker hvordan støtte fra lærere og medelever kan ha en innvirkning på emosjonelle atferdsforstyrrelser (EAF) hos elever i ungdomsårene som har opplevd barndomstraumer.
Metode	Kvantitativ studie gjennomført i Slovakia med data fra 2018. Data samlet inn fra 140 skoler i forskjellig størrelse både fra byskoler og skoler i utkantstrøk. Skolene ble tilfeldig utvalgt fra en liste over alle kvalifiserende skoler i Slovakia. 8405 ungdommer besvarte et anonymisert spørreskjema, hvorav 37.9% besvarte ufullstendig og ble dermed utelatt fra studiet. 5220 ungdommer ble med i det endelige datagrunnlaget.
Utvalg	Deltakerne var 5220 slovakiske elever mellom 11-15 år, hvorav 48.7% var mannlige deltakere.
Resultater	Studien hadde flere funn relevante for oppgaven: <ul style="list-style-type: none"> • 10.7% av deltakerne hadde ifølge datagrunnlaget EAF • 84.7% av deltakerne hadde ett eller flere barndomstraumer, og 38.7% hadde 3 eller flere barndomstraumer. • Indikasjoner på at støtte fra medelever og lærere bidro til en redusert utvikling av EAF på henholdsvis 24% og 14%. • Resultatene viser at støtte i skolehverdagen spiller en viktig rolle for elever med EAF, og for å forhindre utvikling av EAF. • Studiet viser til at bedre samarbeid mellom lærere og foreldre med andre fagdisipliner som sosialarbeidere, psykologer og lignende er en viktig kilde til støtte for elevene.
Kvalitetsvurdering	Styrker: Nasjonalt studie som inkluderer skoler fra hele landet, både urbane og rurale områder. Kvantitativ studie som har et stort utvalg deltakere. Viser til tydelige funn i resultatene. Begrensninger: Baserer seg kun på elevenes egne svar fra et spørreskjema. Noen av spørreskjemaene ble besvart ufullstendig, og disse ble utelatt fra datagrunnlaget selv om det ville ha ført til en viss endring i resultatene. Studiet er utført i et land med en annen kultur enn Norge og kan ha en begrenset overføringsverdi til norske forhold.
Relevans	Studiet har funn som viser at støtte fra lærere og medelever bidrar til å redusere EAF hos elevene. Dette er relevant i sammenheng med at god miljøveiledning og støtte i skolen kan bidra til en bedre hverdag for elevene. Studiet er relevant fordi den fremhever behovet for søkelys på støtte utenfor det faglige i skolehverdagen. Den viser også at en stor prosentandel av elevene har opplevd traumer som kan øke behovet for slik støtte.
Etikk	Etisk godkjenning av den etiske komité ved det medisinske fakultet på P.J. Safarik universitet i Košice, Slovakia. Foreldrene til deltakerne ble informert av administrasjonen og fikk mulighet til å trekke barnets deltakelse fra studiet. Deltakelse var frivillig og deltakerne ble anonymisert.

Tabell 4 Artikkel 3

Full referanse	Bronstein, B., Breeden, N., Glover, T. A., & Reddy, L. A. (2021). Paraprofessionals' Perceptions of Behavior Problems in Elementary School Classrooms. <i>The Journal of Special Education</i> , 55(3), 153–162. https://doi.org/10.1177/0022466920961085
Hensikt	Studiet undersøker paraprofessionals (miljøarbeidere) perspektiv på vanlige atferdsproblemer hos barn i grunnskolen. Studiet ønsker å undersøke om det er forskjeller mellom miljøarbeidere som har gjennomført relevant opplæring, og miljøarbeidere som ikke har gjennomført slik opplæring.
Metode	Mixed-method studie fra 2020. Basert på 86 miljøarbeidere fra 36 skoler i nord-østlige USA. Artikkelen har trukket ut 2 kohorter av totalt 4 kohorter i studiet. Studiet brukte en modifisert utgave av Behaviour Observation of Students in Schools (BOSS) for rapportering og loggføring fra deltakerne.
Utvalg	86 deltakere, 81 kvinner og 5 menn. Deltakerne hadde forskjellige etniske bakgrunner. Median alder: 44 år Deltakerne hadde forskjellige utdanningsnivå variert fra fullført videregående og opp til mastergrad-nivå.
Resultater	Følgende funn trekkes frem: <ul style="list-style-type: none"> • Kompetanseheving for miljøarbeidere er ofte mangelfull • Miljøarbeiderne rapporterte manglende kompetanse til å håndtere atferdsproblematikk • Miljøarbeidere som hadde mottatt riktig opplæring rapporterte atferdsproblematikk mer nøyaktig • Bedre kompetanse gir bedre grunnlag for tiltaksplaner opp mot enkeltelever for å møte elevenes behov
Kvalitetsvurdering	Styrker: Utvalg med variert etnisk bakgrunn og utdanningsnivå. Systematisk loggføring som gir gode måleparametre. Funnt om at riktig opplæring gir bedre rapportering, funnt viser til forbedring i nøyaktigheten. Begrensninger: Studiet nevner ikke om elevene, eller foreldrene til elevene som ble observert av miljøarbeiderne, hadde blitt informert om studiet. Svært lite menn blant deltakerne. Studiet er basert på miljøarbeidere som jobbet med elever med atferdsproblematikk, og sannsynliggjør ikke overførbarhetsverdi til miljøarbeidere som jobber med andre typer elever. Studiet er basert i USA og med en annen skolekultur enn i Norge.
Relevans	Vernepleierfaglig relevans ved at den undersøker hvordan miljøarbeidere i skolen har behov for økt kompetanse i å håndtere atferdsproblematikk.
Etikk	Deltakerne ble etter rekruttering innkalt til et møte med forskerne og ga informert samtykke for deltakelse. Studiet ble godkjent av universitetets kontrollkomite.

Tabell 5 Artikkel 4

Full referanse	Mann, S. & Whitworth J. (2018). Responsibilities and training of paraprofessionals in alternative schools: Implications for practice. Journal of At-Risk issues, v20 n2, 25-34. https://eric.ed.gov/?q=paraprofessionals+in+school&pr=on&ft=on&ff1=dytSince_2018&id=EJ1175699
Hensikt	Studiet undersøker paraprofessionals (miljøarbeidere) roller, ansvarsområder og kompetansebehov i alternative skoler med elever fra risikogrupper eller med risikoatferd
Metode	Mixed-method studie fra 2018 i USA basert på formålssampling med analyse av en spørreundersøkelse besvart av deltakerne.
Utvalg	98 lærere, 25 miljøarbeidere og 9 rektorer/administratorer, totalt 132 deltakere mottok spørreskjema -hvorav 56 besvarte spørreskjema og ble brukt i studiet.
Resultater	Følgende funn ble identifisert: <ul style="list-style-type: none"> • Miljøarbeiderne hadde stor tro på egne ferdigheter • Miljøarbeiderne bør delta mer i utarbeidelsen av IOP • Manglende kompetanse og selvtillit hos miljøarbeiderne i arbeidet med elevenes måloppnåelse i henhold til IOP • Manglende instruksjonskompetanse hos miljøarbeiderne • Avstand mellom administratorers syn på miljøarbeidernes rolle og miljøarbeidernes syn på egen rolle -spesielt i forhold til ansvarsgruppemøter.
Kvalitetsvurdering	Styrker: Studiet søker svar på kompetanseheving for miljøarbeidere basert på elevenes behov. Studiet sammenligner svar fra forskjellige profesjoner og gir dermed et større innblikk i profesjonenes forskjeller. Studiet trekker frem fokusområder hvor profesjonene har forskjellige oppfatninger. Begrensninger: Studiet innhenter ikke svar fra elevene selv på hvordan de opplever støtten fra miljøarbeiderne. Studiet er fra en skoleorganisering som ikke er direkte sammenlignbart med Norge. Spørreundersøkelse som metode kan ikke garantere sannferdige svar, eller at spørsmålene er forstått korrekt av deltakerne. Kun 56 av 132 (42%) av inviterte til studiet ble til slutt med som deltakere, kan derfor begrense representativiteten.
Relevans	Studiet viser hvilke roller en miljøarbeider har i skolen, og hvordan miljøarbeiderens rolle blir sett på av andre profesjoner som lærere og administrasjon. Relevant i forhold til bidraget til vernepleierfaglig kompetanse i skolen.
Etikk	Anonymisert spørreundersøkelse med frivillig deltakelse. Studiet nevner ikke om det er godkjent av noe etisk råd, eller spesifisering av informert samtykke annet enn frivillig deltakelse basert på invitasjon.

Tabell 6 Artikkel 5

Full referanse	Salm, T. (2017), A School-Based Case Study: Developing Interprofessional Competencies to Support Students With Dual Diagnosis. <i>Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities</i> , 14: 224-232. https://doi.org/10.1111/jppi.12177
Hensikt	Studiet ønsker å utvikle en dypere forståelse av hvordan tverrfaglig samarbeid kan utvikle bedre kompetanse for å støtte behovene til elever med både psykisk utviklingshemming og psykiske lidelser (dual diagnose).
Metode	Canadisk case-studie fra 2017. Studiet benyttet seg av kvalitative intervju på mellom 20-90 minutter. Studiets fremgangsmåte baserer seg på anerkjennende organisasjonsutvikling. Deltakerne var et tverrfaglig skoleteam bestående av forskjellige profesjoner og praksisstudenter. Profesjonene inkluderte sykepleie, psykolog, lærere, sosialarbeidere og rekreasjonsterapeuter.
Utvalg	12 praksisstudenter og 9 medlemmer av skoleteamet fra de siste 8 år. Deltakerne hadde forskjellig erfaringsnivå og stor variasjon i alder (nevner ikke hvilke aldre). Begge kjønn var representert.
Resultater	Følgende funn ble identifisert: <ul style="list-style-type: none"> • Tverrfaglig samarbeid økte deltakernes kompetanse på dual diagnoser • Deltakerne fikk en større empati og respekt for elevenes utfordringer, og noen ble ambassadører for anerkjennelse av dual diagnoser i ettertid • Deltakerne opplevde økt kartleggingskompetanse • Tverrfaglig samarbeid førte til mer kreativ problemløsning
Kvalitetsvurdering	Styrker: Inkluderer praksisstudenter som ikke er ansatt i organisasjonen og som kan ha andre perspektiv. Aldersvariasjon og kjønnsvariasjon øker reliabiliteten. Intervjumetoden legger opp til fri forklaring og øker dermed kvaliteten på besvarelsene. Begrensninger: Begrenset lengde (20-90min) på intervjuene kan være for kort til å bygge opp nødvendig tillit, intervjuobjektene kan derfor ha tilbakeholdt vanskelig tema som konflikter i det tverrfaglige samarbeidet.
Relevans	Studiet er relevant da det undersøker hvordan tverrfaglig samarbeid påvirker kompetansen til alle involverte. Erfaringer fra studiet kan sammenlignes med samarbeid mellom lærere og miljøarbeidere i skolen.
Etikk	Anonymiserte intervjuer. Studiet nevner ikke om det har blitt godkjent av noen etisk komite. Studiet nevner ikke hvordan samtykke er innhentet, men at deltakerne deltok frivillig.

3.3 Analyse

For å komme videre til resultatene i dette litteraturstudiet var det nødvendig med en god oversiktlig sammenstilling over de temaene som ble funnet i artiklene.

For å oppnå dette ble det tatt utgangspunkt i Aveyards tematiske analysemodell (Thidemann, 2019, s. 96-99). Ved å bruke denne modellen som utgangspunkt for analysen, ble det enklere å identifisere overordnede tema basert på resultatene i delarbeidene/artiklene. Analysen er basert på rammeverket av Aveyard (Thidemann, 2019; Aveyard).

Analysearbeidet startet med å skimlese gjennom alle resultatene i artiklene en gang og markere relevante funn underveis. Dette ga et godt utgangspunkt for å få et overordnet blikk over hvilke deler av resultatene som burde vektlegges ved neste gjennomlesning. I neste leserunde ble det notert ned temaer i tabell underveis i lesingen av artiklene. Ved å notere ned temaer fortløpende så ble det tydelig hva forskningen vektla i studiet. Alle temaene som ble registrert ble hentet fra resultatdelen av artiklene.

Denne prosessen ble gjentatt med alle fem artikler, og grunnlaget for den tematiske sammenstillingen i tabell 7 tematisk sammenligning, ble satt.

Ved den tredje leserunden så ble funnene i artiklene sammenlignet, og det ble registrert punkter i tabellen for hvilke temaer som gjentok seg i flere artikler. Det ble også foretatt en fortløpende vurdering om temaer som ble registrert var relevante for problemstillingen i dette litteraturstudiet.

Når det etter flere leserunder av artiklene ble klart hvilke temaer som hadde fått plass i tabellen, så ble disse temaene igjen gjennomgått for å se om de kunne presiseres ytterligere, eller om de skulle reformuleres (Thidemann, 2019, s. 93).

Ved denne gjennomgangen ble antall tema redusert ved at noen tema ble sammenslått til overordnede tema og reformulert for å gi en mer oversiktlig fremstilling.

I den endelige tabellen, tabell 7 tematisk sammenligning, ble det til slutt 6 gjenværende tema som hadde blitt oversatt fra engelsk til norsk. Felles for disse temaene var at de representerte funn gjort i artiklene, og at de var relevante for problemstillingen.

Tabell 7 Tematisk sammenligning

Tema	Artikkel 1	Artikkel 2	Artikkel 3	Artikkel 4	Artikkel 5
Støttebehov hos elever	•	•	•	•	•
Atferdsproblematikk	•	•	•	•	
Støttebehov hos ansatte			•	•	•
Inkludering	•	•			•
Kompetanseheving		•	•	•	•
Samarbeidspotensialer	•	•	•	•	•

Analysen viste 6 tema som gikk igjen i flere av artiklene. Av disse 6 ble 4 hovedtema identifisert etter å ha slått sammen tema som hadde likheter.

Støttebehov hos elever og inkludering ble slått sammen til temaet *støttebehov*, og kompetanseheving og støttebehov hos ansatte ble slått sammen til temaet *kompetanse*.

4.0 Resultater

Resultatene vil være basert på 4 hovedtema som ble identifisert i analysedelen og omformulert til følgende tema i resultatdelen:

- **Atferd**
- **Støttebehov**
- **Kompetanse**
- **Tverrfaglig samarbeid**

4.1 Atferd

Fire av studiene kunne vise til funn som hadde sammenheng med atferd og atferdsproblematikk hos elevene. I artikkel 1 forteller en av jentene i intervju at hun noen ganger blir misforstått av ansatte i den ordinære opplæringen på skolen. Med egne ord uttaler hun:

«Just because I get really better at something, ya know what I mean, they automatically assume that I don` t need special attention anymore.. They still need to remember that I am a girl with.. problems» (Whitlow et al., 2019, s. 48)

Artikkelen hadde funn på at foresatte rapporterte bekymring for at døtrene misforstod sosiale koder og grenser hos andre. Dette ble også bekreftet av observasjoner i klasserommet hvor den ene jenta hadde åtte utbrudd og ble irettesatt av lærerne tre ganger (Whitlow et al., 2019, s. 50).

Funn i artikkel 3 basert på miljøarbeidernes rapportering viste at 35% av atferdsrapporteringen omhandlet «disruptive academic behaviours» hvor eleven fokuserte på andre ting enn oppgaven lærerne eller miljøarbeideren hadde gitt. 17% av omhandlet aggressiv atferd, 5% omhandlet at studenten ikke hørte på instruksjoner i det hele tatt, og 43% var «nonbehaviors» som ble definert som eksempelvis å ikke følge instruksjon, manglende tilstedeværelse, ufokusert, manglende fokus eller manglende deltakelse (Bronstein et al., 2021, s. 5). Videre vises det i funnene i artikkel 3 til at definisjonen av atferd som «nonbehaviors» ikke er gunstig, og at miljøarbeidere sannsynligvis ikke har god nok forståelse av hvordan å definere atferd. Slik mangelfull atferdsrapportering vil dermed gjøre det vanskeligere å utarbeide en god tiltaksplan for atferdsproblematikken (Bronstein et al., 2021, s. 8).

Artikkel 2 fant at støtte fra skolen og lærere spiller en viktig rolle for elever med emosjonelle og atferdsproblemer (Miriam et al., 2021, s. 5). I artikkel 4, som omhandler alternative skoler med mye atferdsproblematikk i USA, er elever og atferdsproblematikk blant hovedoppgavene til miljøarbeiderne, men funn her viser at miljøarbeiderne var de som var minst forberedt og selvsikker på å håndtere atferdsproblematikken i henhold til tiltaksplaner som eksempelvis IOP` er (Mann & Whitworth, 2018, s. 31).

Artikkel 1 fant at miljøarbeidere i skolen er i en god posisjon til å adressere de underliggende sosial-emosjonelle problemene for elever med EAF som ofte er uidentifiserte og avvist som håndterbare i klasserommet (Whitlow et al., 2019, s. 52).

Det at slike atferdsproblemer ikke blir godt nok identifisert og riktig håndtert kommer frem i intervjuet av den ene jentens stefar:

«She starts doing good and somebody expects her to be able to react to a situation like any normal child in the room, and she can't, and then she's in trouble for not, and it escalates and causes a meltdown» (Whitlow et al., 2019, s. 51)

Alle fire av disse artiklene trekker frem atferd som et viktig område i funnene, og atferdsproblematikk blir trukket frem som et viktig område av miljøarbeideres arbeidsoppgaver.

4.2 Støttebehov

Alle fem artikler i dette litteraturstudiet har funn som omhandler støtte og støttebehov hos elevene, men «støtte» kan fremstå som forskjellig definert i de forskjellige artiklene. Eksempelvis er det funn på støtte både i spesialundervisning og ordinær undervisning i artikkel 1 og fokuset ligger på opplevelsen av å bli inkludert.

Whitlow et al. (2019) beskriver jentenes opplevelse av støtten de mottar og hvordan denne bidrar til at de føler seg inkludert. Den ene jenta i artikkelen uttaler på spørsmål om hvilken betydning ordet inkludering har for henne:

«I'm always there and don't go to the other room, like, I don't go to the special ed room» (Whitlow et al., 2019, s. 47)

Funn på manglende opplevelse av støtte kommer også frem i intervjuet med en annen av jentene i artikkel 1. Her blir hun spurt om hun tror hun noen gang vil komme seg ut av spesialundervisningen:

«Probably not...They don't really trust me...they think I'll get in trouble» (Whitlow et al., 2019, s. 47)

Artikkel 5 fant at erfaringer fra det tverrfaglige samarbeidet gjorde at deltakerne i studiet justerte språket og fremtoningen sin ovenfor elevene for å tilpasse seg de behovene elevene hadde. Funnene viser at de slik fikk bedre vurderingsevne og slik kunne møte støttebehovene til elevene bedre (Salm, 2017, s. 227).

Artikkel 4 fant at miljøarbeidernes oppgaver innebærer å gi nødvendig støtte til elever som ofte har store støttebehov (Mann & Whitworth, 2018, s. 30).

Gjennom de kvalitative intervjuene i artikkel 1 fant svarene hvordan elever med utfordringer har behov for støtte. Moren til den ene jenta i artikkelen svarer:

«She`ll need help to just keep up. I don`t want somebody doing her work for her, but I think she needs help doing it. She needs guidance and she won`t listen to me.» (Whitlow et al., 2019, s. 51).

Funn i artikkel 2 trekker frem at skolens støtte til elevene kan være av stor betydning og at den sannsynligvis vil ha en stor positiv effekt på elevers psykiske helse. (Miriam et al., 2021, s. 6).

4.3 Kompetanse

Artiklene har flere funn angående kompetanse. Artikkel 5 viser til funn på at utvikling av kompetanse om inkludering vil bidra til en mer rettferdig og passende utdanning for elever med kognitive funksjonsnedsettelse (Salm, 2017, s. 231).

I samme studie hadde også deltakere personlige opplevelser rundt ervervet kompetanse om elever med kognitive funksjonsnedsettelsers psykiske helse. Den ene deltakeren uttalte:

«I am very cautious of that now when I work with people with intellectual disabilities, that there can be mental health components and making sure that they have access to those services. I think I came a long way in those four months in how I viewed both» (Salm, 2017, s. 227).

Artikkel 4 fant at økning av miljøarbeidernes kompetanse på forskjellige områder vil gi et bedre elevtilbud (Mann & Whitworth, 2018, s. 31). Funnene viser til at miljøarbeiderne bør få hevet kompetansen for å være mer effektive. De bør da få en bedre forståelse av pensum, bedre instruksjonskompetanse, bedre forståelse av varslingsprosedyrer og bedre kartleggingskompetanse. Funnene her viser også til at miljøarbeiderne bør inkluderes mer i utarbeidelse av opplæringsplaner og ansvarsgruppemøter. (Mann & Whitworth, 2018, s. 31).

Artikkel 3 fant også behov for økning av miljøarbeidernes kompetanse. Funnene her tyder på at slik kompetanseheving vil gi miljøarbeiderne bedre muligheter til å identifisere og håndtere atferdsproblematikk på en måte som adresserer elevenes behov (Bronstein et al., 2021, s. 7). Funnene viser videre til behov for bedre kompetanse på kartleggingsområdet for å gi bedre forutsetninger for utarbeidelse av gode tiltaksplaner (Bronstein et al., 2021, s.8).

4.4 Tverrfaglig samarbeid

Artikkel 4 har funn som viser at en tredjedel av administrasjonsansatte som deltok i studiet ikke ser viktigheten av å inkludere miljøarbeidere i møter som omhandler IOP`er og lignende (Mann & Whitworth, 2018, s. 31).

Funn i artikkel 5 sier at blant annet kommunikasjon og teamsamarbeid er svært viktig for ansatte som jobber med elever med dual diagnoser i skolen (Salm, 2017, s. 229). Dette studiet viser også til funn som tilsier at møtevirksomhet var en viktig investering for å skape en god gruppedynamikk i tverrfaglige team, og at det bidro til å øke mulighetene for gode resultater (Salm, 2017, s. 229). Ved å jobbe i slike tverrfaglige team viste funnene i denne studien også til at individuelle ferdigheter og kompetanse hos deltakerne ble bedre som et resultat av samarbeidet, og også at deres empati og forståelse av elevenes utfordringer og inkluderingsbehov ble forbedret (Salm, 2017, s. 227).

Artikkel 1 fant at det å ha en miljøarbeider i tillegg til læreren i spesialundervisningen hadde en positiv effekt på jentene i studiet. Bestemoren til den ene jenta uttalte:

«I think it has helped Chelsie out a lot. I think it is fantastic. I think it (having an adult assistant) is great because the way it is right now, you can` t trust her, she lies all the time and she doesn` t even know what are lies»

5.0 Diskusjon

Dette litteraturstudiet har til hensikt å undersøke problemstillingen «*hvordan kan vernepleierfaglig kompetanse bidra i en tverrfaglig skole*». I dette kapittelet vil teori presentert i kapittel 2 drøftes i sammenheng med resultatene som ble identifisert i kapittel 4 for å besvare problemstillingen.

5.1 Elevenes utfordringer og støttebehov

Elever i den norske skolen kan være en sammensatt gruppe av mennesker med forskjellige utfordringer, blant annet med problematikk som beskrevet av Whitlow et al. (2019) som omhandler jenter med emosjonelle atferdsforstyrrelser (EAF).

Den ene jenta i studiet beskrev: «Just because I get really better at something, ya know what I mean, they automatically assume that I don` t need special attention anymore.. They still need to remember that I am a girl with.. problems» (Whitlow et al., 2019, s. 48).

Dette kan ses på som et uttrykk for at utfordringer som elevene opplever ikke alltid blir tatt på alvor i skolen, eller at utfordringene blir misforstått av skolens ansatte.

I begynnelsen av studiet til Whitlow et al. (2019) refereres det til et poeng beskrevet av Gage et al. (2012) som forteller at kvinnelige elever med EAF ofte kan bli misforstått ved at diagnosen deres blir oversett og atferden bortforklart som «tenåringsdrama» (Whitlow et al., 2019, s.45). En slik misforståelse av elevers utfordringer og behov kan medføre at det ikke blir iverksatt riktige tiltak, og eleven kan derfor bli skadelidende.

Tall viser at mellom 15-20% av barn og unge har emosjonelle, atferdsmessige eller psykiske plager som krever rådgivning eller tiltak (Snoek & Engeldal, 2019, s. 191; Verhulst & Koot, 1995; Rutter et al; 1995; Berg, 2005). I følge Bronfenbrenner er skolen en arena som vil ha en gjensidig påvirkning på og fra eleven (Tetzchner, 2019, s. 25-26), og det vil derfor være viktig at skolen som arena er i stand til å imøtekomme elevenes utfordringer på en riktig måte. Når mellom 15-20% har utfordringer som krever tiltak, så vil det kunne være et stort behov i elevgruppen for målrettet tiltaksarbeid.

Salm (2017) introduserer til sin studie en referanse til Sullivan et al. (2011) som omhandler hvordan elever med kognitiv funksjonsnedsettelse ofte har psykiske tilleggslidelser, og hvordan disse elevene og deres familier ofte ikke får den støtten de trenger (Salm, 2017, s. 225). Studiet til Salm (2017) handler for øvrig om hvordan tverrfaglige team kan være et virkemiddel for å sikre at slik støtte blir tilgjengelig. Et poeng fra Leschild et al. (2013) trekkes også frem om at det er bred enighet rundt at skoler er optimale arenaer for tjenester innen psykisk helse, og da spesielt i ungdomsskolen (Salm, 2017, s. 225). Kanskje spesielt for elever med slike kognitive funksjonsnedsettelse vil det kunne være et stort støttebehov, og det er dermed viktig med riktig kompetanse. Et eksempel på viktigheten av nødvendig kompetanse her kan være faren for diagnostisk overskygging (Barr & Gates, 2019, s. 110) og at det er viktig

at behovene blir identifiserte slik at riktige tiltak blir iverksatt for elevene (Barr & Gates, 2019, s. 227). Her kan det være at vernepleiere med sin observasjons og kartleggingskompetanse (Nordlund et al., 2015, s. 55-60) vil være et godt tilskudd til skolens elevtjenester for å sikre at utfordringer og støttebehov hos eleven blir riktig identifisert.

Dokumentet *Changing directions, changing lives* (Mental Health Commission of Canada, 2012) fremhever nødvendigheten av at det eksisterer gode støttetjenester for individer med dual diagnoser, og det understreker barrierene som eksisterer for denne gruppen (Salm, 2017, s. 225). Også her vil vernepleierens systemfokus på rammebetingelser, og nedbygging av samfunnsbarrierer som kan virke funksjonshemmende (Brask et al., 2016, s. 34-35), kunne være med å løfte fokuset på elevenes støttebehov i skolen.

Miljøarbeidere er ifølge Reddy et al. (2020) blant de ansatte i skolen som oftest får i oppgave å håndtere elever med atferdsproblematikk (Bronstein et al., 2021, s. 1). Studiet til Bronstein et al. (2021) fant at slik atferd kunne være vanskelig å identifisere riktig, og havnet ofte i sekkebetegnelser som «nonbehaviours» (Bronstein et al., 2021, s. 5). Dette kunne gå utover evnen til å utarbeide gode nok tiltak for å ta tak i utfordringene (Bronstein et al., 2021, s. 8). En vernepleier i skolen kunne vært et tilskudd som kanskje i sterkere grad ville benyttet seg av verktøy som eksempelvis atferdsanalytisk miljøarbeid i utarbeidelse av treffsikre tiltak. Funksjonelle tiltaksanalyser er et verktøy som vernepleiere bør ha kjennskap til gjennom sin utdanning (Forskrift om nasjonal retningslinje for vernepleierutdanning, 2019, § 7 b) og som vil være med å identifisere utfordringene og årsakene til atferden (Isaksen & Karlsen, 2013, s. 68-70). Vernepleiere som miljøarbeidere i skolen kan med sin kunnskap være en tilleggsressurs i utarbeidelsen av, og målrettet arbeid mot, måloppnåelsen i elevenes IOP slik det blir anbefalt i studiet til Mann & Whitworth (Mann & Whitworth, 2018, s. 31).

Studiene som er analysert viser at miljøarbeidere i skolen i stor grad jobber med elever som har utfordringer som kognitive funksjonsnedsettelse, atferdsproblematikk eller har andre støttebehov (Bronstein et al., 2021; Mann, 2018; Miriama et al., 2021; Salm, 2017; Whitlow et al., 2019).

Skolen har, som Olsen (2016) presiserer, en plikt til å tilrettelegge for trygghet og sosial tilhørighet, og dette går også igjen i opplæringsloven § 9 A-2 og CRPD (Forente nasjoner, 2008, artikkel 24). Vernepleiere vil kanskje med sin kunnskap innen miljøarbeid (Forskrift om nasjonal retningslinje for vernepleierutdanning, 2019, § 7 b) kunne være med å sikre at elevenes utfordringer og behov blir tilstrekkelig møtt for å sikre at denne plikten blir ivaretatt.

Videre beskrives det av Smith (2018) at skolealderen er tiden hvor barn viser kvalifikasjoner og mestring, og utfordringene kan variere etter hvor langt elevene er kommet i sin utvikling. Her vil vernepleierens kunnskap om utviklingspsykologi (Nordlund et al., 2015, s. 18; Forskrift om nasjonal retningslinje for vernepleierutdanning, 2019, § 7 d) også være en faktor som vil kunne være med å sørge for at behovene til elevene blir tilstrekkelig ivaretatt i skolen.

God støtte til elevene vil dessuten kunne være av stor betydning og sannsynligvis ha en stor positiv effekt på elevers psykiske helse (Miriam et al., 2021, s. 6) og blant annet er utviklingspsykologisk kunnskap viktig for å vurdere psykiske lidelser hos barn og ungdom (Snoek & Engedal, 2019, s. 192). Vernepleieren kan muligens, i kraft av sin partnerrolle og egenskaper til å justere og tilpasse sine tilnærminger (Brask et al., 2016, s.41), utfylle miljøarbeiderrollen godt når det kommer til å gi den nødvendige støtten for eleven.

5.2 Vernepleierens kompetanse og tverrfaglig samarbeid

Resultatene som er gjennomgått i forbindelse med dette litteraturstudiet har avdekket flere områder av kompetansebehov og tverrfaglig samarbeid.

Salm (2017) sitt studie med fokus på utvikling av kompetanser i tverrfaglige team, hadde funn på at utvikling av kompetanse om inkludering ville bidra til bedre ivaretagelse av elever med kognitive funksjonsnedsettelse (Salm, 2017, s. 231). Vernepleiere i skolen vil med sin kunnskap om funksjonsnedsettelse og inkludering (Nordlund et al., 2015; Brask et al., 2016; Forskrift om nasjonal retningslinje for vernepleierutdanning, 2019) kunne bidra godt til økt tverrfaglig kompetanseheving på dette området.

Vernepleiere skal med sine fire kjerneverker, og da spesielt i brobyggerrollen, sørge for samarbeid og kommunikasjon med systemer som omfatter eleven (Brask et al., 2016, s. 42). I en brobyggerrolle vil vernepleieren i skolen kunne sørge for å kommunisere på tvers av mikrosystemene i elevens mesosystem (Bronfenbrenner, 2005). Dette vil kunne bidra til det tverrfaglige samarbeidet mellom skolen, eleven og elevens miljø.

Slikt samarbeid diskuteres eksempelvis i artikkelen til Whitlow et al. (2019) som viser til at miljøarbeidere i skolen bør samarbeide med profesjoner innen psykisk helse utenfor skolen for å støtte opp om elever som har vanskelige familiesituasjoner, og dermed bidra til bedre mestringsferdigheter (Whitlow et al., 2019, s. 52; Walkley & Cox, 2013, s. 125-126). Vernepleieren i skolen vil her, i tillegg til sin brobyggerrolle, kunne være en trygghet for eleven i lys av sin partnerrolle. Det vil kunne bidra til at elevens selvbestemmelse blir ivare tatt i denne samhandlingen (Brask et al., s. 41).

Viktigheten av partnerrollen kan videre sammenlignes med intervjuet i artikkelen til Whitlow et al. (2019) hvor foresatte til jentene i studiet trekker frem hvor positivt det har vært for jentene å ha en fast miljøarbeider som gir de støtte i tillegg til lærerne (Whitlow et al., 2019, s. 50-51).

Behovet for vernepleierfaglig kompetanse kommer også igjen i funnene til Bronstein et al. (2021), som påpeker flere punkter av manglende kompetanse hos miljøarbeiderne i studiet. Her trekkes også kartleggingskompetansen inn som et hovedområde, og vernepleierfaglige arbeidsmetoder som GAVE-modellen (Nordlund et al., 2015, s. 63) vil potensielt kunne øke kartleggingskompetansen i skolen. Vernepleierens KBP vil her kunne være et tilskudd som har god faglig forankring i erfaringsbasert og forskningsbasert kunnskap (Nordlund et al., 2015, s. 32-36), og som tar hensyn til individuelle behov hos elevene.

I studien til Salm (2017) vises det også til at deltakerne i studiet gjennom det tverrfaglige samarbeidsteamet hadde ervervet ny forståelse for elevenes situasjon

(Salm, 2017, s. 227), og at det bidro til at noen av de inntok en slags ambassadørrolle for disse elevene.

Det samme studiet påpeker også at bredden av kunnskap i det tverrfaglige teamet bidro til økt kreativitet i teamets problemløsning (Salm, 2017, s. 228). Her vil det kunne tenkes at vernepleieren med sitt fokus på selvbestemmelse, vil ha gode forutsetninger for å komme med bidrag i tverrfaglige team og oppfølgingen av elevene.

En viktig forutsetning for at det tverrfaglige teamet i studiet til Salm (2017) hadde suksess var at alle involverte deltok i jevnlige team-møter. Disse faste møtene sørget for en god gruppedynamikk som ga den nødvendige tilliten til hverandre (Salm, 2017, s. 229). I studiet til Mann & Whitworth (2018) blir det problematisert at miljøarbeidere ikke deltar nok i møter rundt eksempelvis IOP`er, og miljøarbeiderne følte ikke at de hadde nok kunnskap til å gi riktige instruksjoner ovenfor elevene (Mann & Whitworth, 2018, s. 30). For å få brukt vernepleierens kompetanse på en god måte bør det sannsynligvis legges opp til tverrfaglige teammøter som inkluderer miljøarbeiderne i skolen for at elevene skal nyte godt av kunnskapsbredden.

Resultatene til Miriama et al. (2021) viser at støtten fra skolekamerater og lærere bidro til å redusere sannsynligheten av EAF hos elever som hadde opplevd barndomstraumer (Miriama et al., 2021, s. 4). Sett i lys av vernepleierens tverrfaglige kunnskap, vil det være nærliggende å tro at en vernepleier som fungerer i en miljøarbeider-rolle også vil kunne bidra til å gi den nødvendige støtten for å forebygge denne problematikken.

Elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen vil etter en sakkyndigvurdering kunne ha rett til spesialundervisning (Olsen, 2016, s. 27; Opplæringsloven § 5-1 jf § 5-3). Her vil det kunne være et ekstra behov for vernepleierfaglig kompetanse i skolen. Lærere kan i noen tilfeller ha vansker med å avklare enkelte elevers forutsetninger (Olsen, 2016, s. 12), og vil dermed kunne ha vansker med å tilpasse opplæringen i henhold til opplæringsloven § 1-3.

Formålet med vernepleierutdanningen er blant annet at vernepleiere får kunnskap om funksjonsnedsettelse og funksjonshemminger (Forskrift om nasjonal retningslinje for vernepleierutdanning, 2019, § 2) som denne elevgruppen kan ha.

En vernepleierfaglig kompetanse vil her kunne være med å styrke elevtilbudet, og tverrfaglig samarbeid vil kunne bidra til å utvikle kompetansen i skolen.

Det å ha «riktig og nødvendig kompetanse i virksomheten» (Opplæringsloven, 1998, § 10-8) er også et lovkrav som skoleeier må forholde seg til, og dermed bør de også vurdere om vernepleierfaglig kompetanse vil være en nødvendig kompetanse i elevtilbudet.

5.3 Metodediskusjon

Artiklene som er inkludert er alle fra utenlandske studier, og det kan dermed være en begrenset overføringsverdi til norske forhold. Likevel kan det være en styrke at utenlandske erfaringer blir vurdert opp mot norske forhold og dermed skaper muligheter for erfaringsutveksling.

Videre kan det være begrensninger med oversettelsen fra engelsk til norsk, og det kan være fare for at relevant informasjon har blitt tapt i oversettelsen. I referansene som er brukt i oppgaven har primærkilder blitt vektlagt for å gi bedre muligheter til å gjennomgå datagrunnlaget.

I to av artiklene er det benyttet metodetriangulering, og artiklene som er valgt til studiet er både kvantitative og kvalitative for å sikre bredde og dybde av kunnskap. Kvalitative studier har vist deltakernes egne perspektiv, samtidig som de kvantitative har sørget for målbare data. Dette kan ha bidratt til å styrke reliabiliteten i motsetning til om kun en av metodene hadde blitt inkludert.

I tillegg til de fem artiklene som er valgt, så kan det være flere relevante studier som har ført til andre resultater enn de som er inkludert i dette litteraturstudiet.

Samtidig så er valg av artikler kontinuerlig forankret i relevans for problemstillingen og gitte inklusjons og eksklusjonskriterier. Likevel så kan det ved bruk av andre søkeord være muligheter for andre relevante treff på artikler som ikke er med i denne oppgaven.

Dette litteraturstudiet har vært gjennomført etter fastlagte føringer på innhold og omfang, dette kan ha ført til visse begrensninger i litteraturen som er presentert. Samtidig vil det være en styrke at oppgaven er gjennomført etter anerkjent metodebruk.

Delarbeidene kan være begrenset i sitt omfang, og det kan være relevant teori om temaet som ikke har blitt presentert og videre diskutert.

6.0 Konklusjon

Elevene i dagens skole kan være en sammensatt gruppe som har flere forskjellige forutsetninger og støttebehov. Kanskje særlig etter salamanca-erklæringen av Unesco i 1994 har elevgruppene fått et større mangfold av forskjellige behov.

En skole som skal ta disse utfordringene på alvor vil ha behov for en tverrfaglig kompetanse i elevtilbudet. Dette studiet har belyst flere sider av skolen som har et potensiale for å øke sin kompetanse i elevtjenestene hos skoler som ikke har den særnorske vernepleierfaglige kompetansen.

Det vises til at det er stort behov for bedre kartlegging av støttebehov hos elevene, og den vernepleierfaglige kompetansen har helt klart mulighet til å bidra på dette området. Kartleggingskompetansen må økes for å kunne iverksette gode og effektive tiltak for enkeltelever. Her er vernepleierens utdanning innen miljøterapeutisk arbeid et område som vil gi vernepleiere den nødvendige kompetansen til å jobbe målrettet i miljøarbeidet i skolen. I tillegg vil det være behov for vernepleierens brobyggerkompetanse med andre deler av elevens mesosystem.

Tiltaksarbeidet vil kreve at riktig kartlegging og metodisk miljøarbeid utføres basert på kunnskapsbasert praksis for å gi et godt elevtilbud.

Vernepleiere kan med sin kompetanse innen arbeid med funksjonsnedsettelse også bidra til å nedbygge funksjonshemmende barrierer i skolen.

Tverrfaglig samarbeid og erfaringsutveksling vil være med å styrke elevenes skoletilbud, og vernepleierfaglig kompetanse i det tverrfaglige samarbeidet vil være med å bidra til at elevenes selvbestemmelse blir ivaretatt.

En viktig forutsetning for at vernepleiere skal kunne bidra på en god måte, er at vernepleiere og andre miljøarbeidere i skolen samarbeider godt med lærerne.

Dette krever at det gjennomføres tverrfaglige møter for å skape et helhetlig samarbeid, og for å styrke hverandres kompetanse.

Dette litteraturstudiet har funnet at det eksisterer et behov for vernepleiere i skolen, og at bidraget i en tverrfaglig sammensetning av ansatte vil komme elevene til gode.

Det bør forskes videre på hvordan vernepleierfaglig kompetanse i skolen blir utnyttet i dag, og hvordan slik kompetanse kan utnyttes bedre i fremtidens skole.

Det bør også forskes videre på hvilken effekt et slikt helhetlig og tverrfaglig samarbeid har på elevenes utvikling, og hvordan det kan påvirke retningen til fremtidens skole.

7.0 Litteraturliste

Barr, O. & Gates, B. (2019). *Learning and intellectual disability nursing* (2 utg.). Oxford university press.

Berg, N. (2005). *Elev og menneske: psykisk helse i skolen*. Gyldendal akademisk

Brask, O.D., Østby, M. & Ødegård, A. (2016). *Vernepleierens kjerne roller -en refleksjonsmodell*. Fagbokforlaget.

Bronfenbrenner, U. (Red.). (2005). *Making human beings human. Bioecological perspectives on human development. Thousand Oaks, London og New Delhi: Sage Publications*. [Bilde]. <https://utdanningsforskning.no/artikler/2015/teoretiske-perspektiver-pa-trivsel/>

Bronstein, B., Breeden, N., Glover, T. A., & Reddy, L. A. (2021). Paraprofessionals' Perceptions of Behavior Problems in Elementary School Classrooms. *The Journal of Special Education, 55*(3), 153–162. <https://doi.org/10.1177/0022466920961085>

Forente nasjoner. (2008). *Convention on the rights of persons with disabilities*. <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities-2.html>

Forskrift om nasjonal retningslinje for vernepleierutdanning. (2019). *Forskrift om nasjonal retningslinje for vernepleierutdanning*. FOR-2019-03-15-411. Lovdata. https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-03-15-411#KAPITTEL_1

Gage, N. A., Josephs, N. L., & Lunde, K. (2012). Girls with emotional disturbance and a history of arrest: Characteristics and school-based predictors of arrest. *Education & Treatment of Children, 35*(4), 603–622. <https://doi.org/10.1353/etc.2012.0026>

Helsebiblioteket. (2016, 3. juni). *Sjekklistor*. <https://www.helsebiblioteket.no/kunnskapsbasert-praksis/kritisk-vurdering/sjekklistor>

Isaksen, J. & Karlsen, A. (2013). *Innføring i atferdsanalyse*. Universitetsforlaget.

Leschied, A. D. W., Flett, G. L., & Saklofske, D. H. (2013). Introduction to the special issue—Renewing a vision: The critical role for schools in a new mental health strategy for

children and adolescents. *Canadian Journal of School Psychology*, 28(1), 5–11. <https://doi.org/10.1177/0829573512468854>

Mann, S. & Whitworth J. (2018). Responsibilities and training of paraprofessionals in alternative schools: Implications for practice. *Journal of At-Risk issues*, v20 n2, 25-34. https://eric.ed.gov/?q=paraprofessionals+in+school&pr=on&ft=on&ff1=dtYsince_2018&id=EJ1175699

Mental Health Commission of Canada. (2012). *Changing directions, changing lives: The mental health strategy for Canada*. [MHStrategy Strategy ENG.pdf](#) (mentalhealthcommission.ca)

Miriama, L. R., Veselska, Z. D., Husarova, D., Geckova, A. M., Danielle, E. M. C. J., van Dijk, J.,P., & Reijneveld, S. A. (2021). Does Schoolmate and Teacher Support Buffer against the Effect of Adverse Childhood Experiences on Emotional and Behavioural Problems? *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(24), 13009. <http://dx.doi.org/10.3390/ijerph182413009>

Nordlund, I., Thronsen, A. & Linde, S. (2015). *Innføring i vernepleie*. Universitetsforlaget.

Olsen, M.H. (2016). *Tilpasset opplæring og spesialundervisning*. Pedlex AS.

Opplæringslova. (1998). *Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa* (LOV-1998-07-17-61). Lovdata. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61?q=oppl%C3%A6ringsloven#KAPITTEL_6

Owren, T. (22. Desember 2015). *Har skrevet innføringsbok i vernepleie* [Bilde]. Hentet fra <https://vernepleier.no/2015/12/skrevet-innforingsbok-vernepleie/>

Reddy, LA, Alperin, A & Glover, TA. (2020) A critical review of the professional development literature for paraprofessionals supporting students with externalizing behavior disorders. *Psychology in the schools*; 58: 742–763. <https://doi.org/10.1002/pits.22381>

Rutter, M., Kim-Cohen, J. & Maughan, B. (2006), Continuities and discontinuities in psychopathology between childhood and adult life. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 47: 276-295. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2006.01614.x>

Salm, T. (2017), A School-Based Case Study: Developing Interprofessional Competencies to Support Students With Dual Diagnosis. *Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities*, 14: 224-232. <https://doi.org/10.1111/jppi.12177>

Skarstad, K. (2019). *Funksjonshemmedes menneskerettigheter*. Universitetsforlaget.

Smith, L. (2018). *En kort introduksjon til utviklingspsykologi*. Fagbokforlaget.

Snoek, J. E. & Engedal, K. (2019). *Psykiatrici for helse- og sosialfagutdanningene*. Cappelen damm AS.

Sullivan, W. F., Berg, J.M., Bradley, E., Cheetham, T., Denton, R., Heng, J., Hennen, B., Joyce, D., Kelly, M., Korossy, M., Lunsky, Y. & Mcmillan, S. (2011). Primary care of adults with developmental disabilities: Canadian consensus guidelines. *Canadian Family Physician*, 57, 541–553. https://www.niagaraknowledgeexchange.com/wp-content/uploads/sites/2/2014/05/PRIMARY_CARE_OF_ADULTS_WITH_DEVELOPMENTAL_DISABILITIES_CANADIAN_CONSENSUS_GUIDELINES1.pdf

Tetzchner, S.v. (2019) *Barne- og ungdomspsykologi*. Gyldendal norsk forlag AS.

Thidemann, I-J. (2019). *Bacheloroppgaven for sykepleierstudenter. Den lille motivasjonsboken i akademisk skriving* (2. utg.). Universitetsforlaget.

Verhulst, F. C., & Koot, H. M. (Eds.). (1995). *The epidemiology of child and adolescent psychopathology*. Oxford University Press.

Viken, K. (2018). *Atferdsanalytisk miljøbehandling*. Gyldendal norsk forlag AS.

Walkley, M., & Cox, T. L. (2013). Building trauma-informed schools and communities. *Children & Schools*, 35(2), 123–126. <https://doi.org/10.1093/cs/cdt007>

Whitlow, D., Cooper, R. & Couvillon, M. (2019) Voices from Those Not Heard: A Case Study on the Inclusion Experience of Adolescent Girls with Emotional–Behavioral Disabilities, *Children & Schools*, Volume 41, Issue 1, January 2019, Pages 45–54, <https://doi.org/10.1093/cs/cdy027>

Østby, M. (16. August 2016). *Ny vernepleiefaglig bok: Vernepleierens kjerneroller – en refleksjonsmodell* [Bilde]. Hentet fra <https://vernepleier.no/2016/08/vernepleiefaglig-bok-vernepleierens-kjerneroller-refleksjonsmodell/>

